



Brussel, 11 september 2018

KENNISGEVING AAN BELANGHEBBENDEN

TERUGTREKKING VAN HET VERENIGD KONINKRIJK EN EU-REGELS OP HET GEBIED VAN DE BTW

Op 29 maart 2017 heeft het Verenigd Koninkrijk kennisgegeven van zijn voornemen om zich uit de Unie terug te trekken krachtens artikel 50 van het Verdrag betreffende de Europese Unie. Dat betekent dat vanaf 30 maart 2019 om 00.00 uur (Midden-Europese tijd) (hierna "de terugtrekkingsdatum" genoemd) het gehele primaire en secundaire Unierecht niet langer van toepassing is op het Verenigd Koninkrijk, tenzij in een geratificeerd terugtrekkingsakkoord¹ een andere datum wordt vastgesteld². Het Verenigd Koninkrijk wordt dan een "derde land"³.

De voorbereiding op de terugtrekking is niet alleen een zaak van de EU en de nationale overheden, maar ook van bedrijven en burgers.

Gezien de grote onzekerheid, met name over de inhoud van een eventueel terugtrekkingsakkoord, wil de Commissie belastingplichtigen wijzen op de juridische gevolgen op het gebied van de btw waarmee zij rekening moeten houden wanneer het Verenigd Koninkrijk een derde land wordt.

Behoudens mogelijke overgangsregelingen in een eventueel terugtrekkingsakkoord, gelden vanaf de terugtrekkingsdatum de EU-regels op het gebied van de btw, en met name Richtlijn 2006/112/EG van de Raad van 28 november 2006 betreffende het gemeenschappelijke stelsel van belasting over de toegevoegde waarde⁴ (hierna "de btw-richtlijn" genoemd) en Richtlijn 2008/9/EG van de Raad van 12 februari 2008 tot vaststelling van nadere voorschriften voor de in Richtlijn 2006/112/EG vastgestelde teruggaaf van de belasting over de toegevoegde waarde aan belastingplichtigen die niet in de lidstaat van teruggaaf maar in een andere lidstaat gevestigd zijn⁵, niet langer voor het Verenigd Koninkrijk. Dit heeft met name de onderstaande gevolgen voor de

¹ Met het Verenigd Koninkrijk wordt momenteel onderhandeld over een terugtrekkingsakkoord.

² De Europese Raad kan volgens artikel 50, lid 3, van het Verdrag betreffende de Europese Unie met instemming van het Verenigd Koninkrijk ook unaniem besluiten dat de Verdragen op een latere datum niet meer van toepassing zijn.

³ Een derde land is een land dat geen lid is van de EU.

⁴ PB L 347 van 11.12.2006, blz. 1.

⁵ PB L 44 van 20.2.2008, blz. 23.

behandeling van belastbare transacties (zie 1 hieronder) en voor de btw-teruggaaf (zie 2 hieronder)^{6,7}:

1. BETALING EN VERSCHULDIGDHEID VAN BTW

1.1. Behandeling van leveringen van goederen tussen de EU en het Verenigd Koninkrijk

1.1.1. *EU-regels inzake btw-betalingen/aangiften voor grensoverschrijdende leveringen van goederen*

De btw-wetgeving van de EU voorziet in verschillende regelingen voor de betaling/aangifte van btw voor grensoverschrijdende leveringen/verwervingen en overbrengingen van goederen van/naar lidstaten en derde landen.

Vanaf de terugtrekkingsdatum zullen de EU-regels voor grensoverschrijdende leveringen en overbrengingen tussen EU-lidstaten niet meer van toepassing zijn op de betrekkingen tussen de EU27-lidstaten en het Verenigd Koninkrijk (bv. geen intracommunautaire leveringen en verwervingen, geen regeling voor afstandsverkopen voor goederen vanuit en naar het Verenigd Koninkrijk).

In plaats daarvan worden vanaf de terugtrekkingsdatum de leveringen en overbrengingen van goederen tussen de EU en het Verenigd Koninkrijk onderworpen aan de btw-regels bij in- en uitvoer. Dit betekent dat goederen die vanuit het Verenigd Koninkrijk het btw-gebied van de EU worden binnengebracht of die dat gebied gaan verlaten om te worden vervoerd naar het Verenigd Koninkrijk, aan douanetoezicht worden onderworpen en door de douane kunnen worden gecontroleerd in overeenstemming met Verordening (EU) nr. 952/2013 van het Europees Parlement en de Raad van 9 oktober 2013 tot vaststelling van het douanewetboek van de Unie⁸.

⁶ Deze kennisgeving vormt een aanvulling op de "*Kennisgeving aan belanghebbenden - Terugtrekking van het Verenigd Koninkrijk en EU-regels op het gebied van de douane en indirecte belastingen*" van 30 januari 2018.

⁷ In het kader van de onderhandelingen over het terugtrekkingsakkoord tussen de EU en het Verenigd Koninkrijk probeert de EU met het Verenigd Koninkrijk tot een oplossing te komen voor leveringen van goederen en diensten die zijn verricht vóór het einde van de overgangperiode. Zie met name de laatste tekst van het ontwerp-terugtrekkingsakkoord waarover overeenstemming is bereikt op het niveau van de onderhandelaars, te vinden op: https://ec.europa.eu/commission/sites/beta-political/files/draft_agreement_coloured.pdf en de "gezamenlijke verklaring" van de onderhandelaars van de EU en van de regering van het Verenigd Koninkrijk, die op 19 juni 2018 is gepresenteerd (https://ec.europa.eu/commission/brexit-negotiations/negotiating-documents-article-50-negotiations-united-kingdom_en).

⁸ PB L 269 van 10.10.2013, blz. 1.

- Er zal btw verschuldigd zijn bij **invoer** in de EU⁹ naar het tarief dat van toepassing is op leveringen van dezelfde goederen binnen de EU¹⁰. De btw zal op het tijdstip van de invoer aan de douaneautoriteiten moeten worden betaald, tenzij de lidstaat van invoer toestaat dat de belastingplichtige op zijn periodieke btw-aangifte de btw bij invoer vermeldt¹¹. De maatstaf van heffing is gebaseerd op de douanewaarde, die wordt verhoogd met a) de buiten de lidstaat van invoer verschuldigde rechten, heffingen en andere belastingen, alsmede die welke ter zake van de invoer verschuldigd zijn, met uitzondering van de te heffen btw, en b) de bijkomende kosten, zoals de kosten van commissie, verpakking, vervoer en verzekering, tot de eerste plaats van bestemming binnen het grondgebied van de lidstaat van invoer, alsmede de kosten die voortvloeien uit het vervoer naar een andere plaats van bestemming in de EU, indien deze plaats bekend is op het tijdstip waarop het belastbare feit plaatsvindt¹².

De douaneregeling "**uitvoer**" zal verplicht worden voor Uniegoederen die het douanegebied van de Unie verlaten. Eerst zal de exporteur de goederen moeten aanbrengen en een aangifte vóór vertrek (douaneaangifte, aangifte tot wederuitvoer, summiere aangifte bij uitgaan) moeten indienen bij het douanekantoor dat verantwoordelijk is voor de plaats waar hij is gevestigd of waar de goederen voor uitvoer worden verpakt of geladen (douanekantoor van uitvoer). Vervolgens zullen de goederen moeten worden aangebracht bij het douanekantoor van uitgang, dat de goederen op basis van de informatie die het ontvangt van het douanekantoor van uitvoer, kan onderzoeken en erop zal toezien dat zij het douanegebied van de EU daadwerkelijk verlaten.

Goederen zullen van de btw zijn vrijgesteld als zij naar een plaats buiten de EU worden verzonden of vervoerd¹³. De leverancier van goederen die zijn uitgevoerd, moet kunnen aantonen dat de goederen de EU hebben verlaten. In dit verband aanvaarden de lidstaten doorgaans de bevestiging van uitgang die het douanekantoor van uitvoer aan de exporteur geeft.

1.1.2. Advies aan belastingplichtigen in geval van een terugtrekking zonder terugtrekkingsakkoord

Belastingplichtigen in de EU dienen alle noodzakelijke maatregelen te nemen om ervoor te zorgen dat zij alle vereiste bewijsstukken

⁹ Artikel 2, lid 1, onder d), van de btw-richtlijn.

¹⁰ Artikel 94, lid 2, van de btw-richtlijn.

¹¹ Artikel 211 van de btw-richtlijn.

¹² Artikelen 85 en 86 van de btw-richtlijn.

¹³ Artikel 146 van de btw-richtlijn.

kunnen voorleggen voor hun intracommunautaire leveringen en intracommunautaire verwervingen van/naar het Verenigd Koninkrijk vóór de terugtrekkingsdatum, alsook voor alle andere leveringen die zij hebben verricht naar of ontvangen uit het Verenigd Koninkrijk vóór de terugtrekkingsdatum.

Het kan nuttig zijn dat belastingplichtigen zich vertrouwd maken met de douaneregelingen en -formaliteiten bij in- en uitvoer van goederen¹⁴.

1.2. Behandeling van diensten tussen de EU en het Verenigd Koninkrijk

1.2.1. EU-regels inzake btw voor grensoverschrijdende diensten

De btw-wetgeving van de EU voorziet in verschillende regelingen voor de betaling/aangifte van btw voor grensoverschrijdende diensten verricht vanuit/naar lidstaten en derde landen. De plaats van verrichting hangt af van verschillende factoren, zoals de aard van de dienst, de vraag of de afnemer al dan niet belastingplichtig is, de plaats waar de dienst wordt verleend enz.

De terugtrekking van het Verenigd Koninkrijk kan gevolgen hebben voor in het Verenigd Koninkrijk gevestigde belastingplichtigen die vanaf de terugtrekkingsdatum diensten verrichten in de EU, alsook voor in de EU gevestigde belastingplichtigen die vanaf de terugtrekkingsdatum diensten verrichten in het Verenigd Koninkrijk.

De lidstaten kunnen met name eisen dat een belastingplichtige dienstverrichter een fiscaal vertegenwoordiger aanwijst als hij in een derde land is gevestigd dat geen administratieve samenwerking en invorderingsbijstand op het gebied van de btw verleent¹⁵. Vanaf de terugtrekkingsdatum kan dit ook gelden voor in het Verenigd Koninkrijk gevestigde belastingplichtigen.

In het Verenigd Koninkrijk gevestigde belastingplichtigen die het mini-éénloketsysteem (MOSS) toepassen voor telecommunicatie-, omroep- en elektronische diensten die zij voor particulieren in de EU verrichten (b2c), zullen hun MOSS-identificatie (zie punt 1.3. hieronder) moeten aanpassen.

1.2.2. Advies aan belastingplichtigen in geval van een terugtrekking zonder terugtrekkingsakkoord

In de EU gevestigde belastingplichtigen dienen alle noodzakelijke maatregelen te nemen om ervoor te zorgen dat zij alle vereiste bewijsstukken kunnen voorleggen voor de diensten die zij hebben verricht naar dan wel ontvangen uit het Verenigd Koninkrijk vóór de terugtrekkingsdatum.

¹⁴ Zie "Kennisgeving aan belanghebbenden - Terugtrekking van het Verenigd Koninkrijk en EU-regels op het gebied van de douane en indirecte belastingen" van 30 januari 2018.

¹⁵ Artikel 204 van de btw-richtlijn.

In het Verenigd Koninkrijk gevestigde belastingplichtigen zullen moeten nagaan of er voor hen nieuwe regels inzake btw-verschuldigdheid zullen gelden voor de diensten die zij in de EU verrichten na de terugtrekking van het Verenigd Koninkrijk.

1.3. Indiening van btw-aangiften via het mini-éénloketsysteem

1.3.1. *Het mini-éénloketsysteem van de EU (MOSS)*

In overeenstemming met artikel 58 van de btw-richtlijn is de btw op de verrichting van telecommunicatie-, omroep- en elektronische diensten voor particulieren (b2c-diensten) verschuldigd in de lidstaat van verbruik.

In de artikelen 358 tot en met 369 duodecies van de btw-richtlijn is het rechtskader vastgesteld voor bijzondere regelingen voor niet in de Unie of de lidstaat van verbruik gevestigde belastingplichtigen die telecommunicatie-, omroep- of elektronische diensten verrichten voor niet-belastingplichtigen in de EU – dit zijn de zogenaamde regelingen van het mini-éénloketsysteem (**MOSS**). Via dit systeem kan een belastingplichtige voor elk kalenderkwartaal een btw-aangifte in het MOSS indienen bij zijn lidstaat van identificatie. Deze lidstaat van identificatie splitst de btw-aangifte in het MOSS uit naar lidstaat van verbruik en zendt de desbetreffende gegevens door aan de verschillende lidstaten van verbruik.

De btw-richtlijn voorziet in een MOSS-regeling voor belastingplichtigen die in een andere lidstaat dan de lidstaat van verbruik gevestigd zijn ("Unieregeling") en in een MOSS-regeling voor belastingplichtigen die in een derde land gevestigd zijn ("niet-Unieregeling").

1.3.2. *Advies aan belastingplichtigen in geval van een terugtrekking zonder terugtrekkingsakkoord*¹⁶

a) Belastingplichtigen die in een EU27-lidstaat of een derde land gevestigd zijn, in de EU27 voor het MOSS geïdentificeerd zijn en telecommunicatie-, omroep- of elektronische diensten verrichten voor particulieren (b2c) in het Verenigd Koninkrijk:

Deze belastingplichtigen moeten voor diensten die zijn verricht tot en met de dag vóór de terugtrekkingsdatum (dat wil zeggen tot en met 29 maart 2019), de btw voldoen in overeenstemming met de btw-richtlijn. Voor diensten die in het Verenigd Koninkrijk zijn verricht vóór de terugtrekkingsdatum, moet het Verenigd Koninkrijk nog

¹⁶ In het kader van de onderhandelingen over het terugtrekkingsakkoord tussen de EU en het Verenigd Koninkrijk probeert de EU met het Verenigd Koninkrijk tot een oplossing te komen voor btw-aangiften die zijn ingediend volgens de MOSS-regels. Zie met name de laatste tekst van het ontwerp-terugtrekkingsakkoord waarover overeenstemming is bereikt op het niveau van de onderhandelaars, te vinden op: https://ec.europa.eu/commission/sites/beta-political/files/draft_agreement_coloured.pdf en de "gezamenlijke verklaring" van de onderhandelaars van de EU en van de regering van het Verenigd Koninkrijk, die op 19 juni 2018 is gepresenteerd (https://ec.europa.eu/commission/brexit-negotiations/negotiating-documents-article-50-negotiations-united-kingdom_en).

altijd als lidstaat van verbruik worden aangemerkt. In hun btw-aangifte in het MOSS voor het eerste kalenderkwartaal van 2019 moeten belastingplichtigen dus ook de diensten vermelden die zij in het Verenigd Koninkrijk hebben verricht tot de terugtrekkingsdatum, ook al moeten zij deze btw-aangifte pas indienen na de terugtrekkingsdatum.

b) Belastingplichtigen die in het Verenigd Koninkrijk voor het MOSS geïdentificeerd zijn en telecommunicatie-, omroep- of elektronische diensten verrichten voor particulieren (b2c) in de EU27-lidstaten:

Deze belastingplichtigen moeten de btw voor diensten voldoen in overeenstemming met de btw-richtlijn. Om, in het geval er geen terugtrekkingsakkoord is, de indiening van aangiften bij de EU27-lidstaten te vergemakkelijken voor diensten die zijn verricht tussen 1 januari 2019 en de dag vóór de terugtrekkingsdatum (dat wil zeggen tot en met 29 maart 2019), moeten deze belastingplichtigen de volgende maatregelen nemen:

- **Belastingplichtigen die in een derde land gevestigd zijn en in het Verenigd Koninkrijk voor de niet-Unieregeling van het MOSS geïdentificeerd zijn:** deze belastingplichtigen moeten hun MOSS-identificatie overbrengen van het Verenigd Koninkrijk naar een EU27-lidstaat. Een tijdige overbrenging - zelfs vóór het eerste kwartaal van 2019 - kan latere correcties van vóór de terugtrekkingsdatum ingediende MOSS-aangiften vergemakkelijken¹⁷.
- **Belastingplichtigen die in een derde land gevestigd zijn en een vaste inrichting hebben in het Verenigd Koninkrijk en in ten minste één EU27-lidstaat:** indien deze belastingplichtigen voor identificatie in de **Unieregeling van het MOSS** in het Verenigd Koninkrijk hebben gekozen en hun vaste inrichting in het Verenigd Koninkrijk handhaven, zijn zij in principe aan hun keuze gebonden gedurende het betreffende kalenderjaar en de twee daaropvolgende kalenderjaren (overeenkomstig de tweede alinea van artikel 369 bis van de btw-richtlijn). Aangezien zij evenwel vanaf de terugtrekkingsdatum niet langer voor de Unieregeling van het MOSS in het Verenigd Koninkrijk geïdentificeerd kunnen blijven, moeten zij hun identificatie voor de Unieregeling overbrengen van het Verenigd Koninkrijk naar een EU27-lidstaat met ingang van de terugtrekkingsdatum¹⁸.

¹⁷ In de EU kunnen aangiften worden gecorrigeerd tot drie jaar na het betrokken belastingtijdvak (artikel 61, lid 2, van Uitvoeringsverordening (EU) nr. 282/2011 van de Raad).

¹⁸ Volgens artikel 369 bis van de btw-richtlijn zijn deze belastingplichtigen aan hun keuze gebonden gedurende het betreffende kalenderjaar en de twee daaropvolgende kalenderjaren. Dit betekent dat indien zij vóór 2017 ervoor hebben gekozen om zich voor de Unieregeling van het MOSS in het Verenigd Koninkrijk te identificeren, deze belastingplichtigen hun identificatie voor de Unieregeling

- **Belastingplichtigen die uitsluitend in het Verenigd Koninkrijk gevestigd zijn:** indien deze belastingplichtigen voor identificatie voor de Unieregeling van het MOSS hebben gekozen en hun vaste inrichting in het Verenigd Koninkrijk handhaven, en zij de MOSS-regeling willen blijven toepassen, dienen zij zich voor de **niet-Unieregeling** aan te melden in een EU27-lidstaat met ingang van de terugtrekkingsdatum in overeenstemming met artikel 359 van de btw-richtlijn, aangezien zij vanaf de terugtrekkingsdatum als niet in de EU gevestigde belastingplichtigen zullen worden aangemerkt.

Indien belastingplichtigen die momenteel in het Verenigd Koninkrijk voor het MOSS geïdentificeerd zijn, in navolging van het advies in punt 1.3.2. hun MOSS-identificatie overbrengen naar één van de EU27-lidstaten, zouden zij hun in het eerste kwartaal van 2019 verrichte MOSS-diensten voor afnemers in de EU27 kunnen melden in de eerste btw-aangifte in het MOSS die zij indienen in een EU27-lidstaat in april 2019, in overeenstemming met artikel 369 septies van de btw-richtlijn.

2. BTW-TERUGGAAF

2.1. EU-regels inzake btw-teruggaaf

De btw-wetgeving van de EU voorziet in verschillende regelingen voor btw-teruggaaf aan belastingplichtigen die niet gevestigd zijn in de lidstaat waar zij btw hebben betaald. Bepalend daarbij is of de belastingplichtige in de EU dan wel in een derde land gevestigd is:

a) Belastingplichtigen die in de EU gevestigd zijn:

Overeenkomstig de artikelen 170 en 171 van de btw-richtlijn kunnen belastingplichtigen die in een lidstaat gevestigd zijn, een lidstaat waar zij niet gevestigd zijn, om teruggaaf van de daar betaalde btw verzoeken. De volgende procedure is van toepassing:

- het verzoek om teruggaaf moet elektronisch worden ingediend bij de lidstaat van vestiging uiterlijk 30 september van het jaar volgend op het teruggaaftijdvak (artikel 15 van Richtlijn 2008/9/EG);
- het verzoek om teruggaaf moet door de lidstaat van vestiging binnen 15 dagen worden doorgestuurd aan de lidstaat van teruggaaf (artikel 48, lid 1, van Verordening (EU) nr. 904/2010¹⁹ van de Raad);

al vóór de terugtrekkingsdatum naar een EU27-lidstaat kunnen overbrengen en in werking laten treden.

¹⁹ Verordening (EU) nr. 904/2010 van de Raad van 7 oktober 2010 betreffende de administratieve samenwerking en de bestrijding van fraude op het gebied van de belasting over de toegevoegde waarde (PB L 268 van 12.10.2010, blz. 1).

- de lidstaat van teruggaaf moet binnen 4 maanden op het verzoek om teruggaaf beschikken (artikel 19, lid 2, van Richtlijn 2008/9/EG); als het verzoek om teruggaaf wordt ingewilligd, moet het terug te geven bedrag worden betaald binnen 4 maanden + 10 werkdagen (artikel 22 van Richtlijn 2008/9/EG); deze termijnen kunnen worden verlengd indien de lidstaat van teruggaaf om aanvullende gegevens verzoekt (artikel 21 van Richtlijn 2008/9/EG).

b) Belastingplichtigen die buiten de EU gevestigd zijn:

Overeenkomstig de Dertiende Richtlijn 86/560/EEG van de Raad van 17 november 1986 betreffende de harmonisatie van de wetgevingen der lidstaten inzake omzetbelasting - Regeling voor de teruggaaf van de belasting over de toegevoegde waarde aan niet op het grondgebied van de Gemeenschap gevestigde belastingplichtigen²⁰ (hierna "de dertiende btw-richtlijn" genoemd) gelden voor de teruggaaf van btw door de lidstaten aan belastingplichtigen die buiten de EU gevestigd zijn, de volgende voorwaarden:

- het verzoek moet rechtstreeks worden ingediend bij de lidstaat die om teruggaaf wordt verzocht, onder de door die lidstaat vastgestelde voorwaarden (artikel 3, lid 1, van de dertiende btw-richtlijn);
- aan de teruggaaf van de btw kan een wederkerigheidsvoorwaarde worden gekoppeld (dat wil zeggen dat teruggaaf slechts wordt toegestaan als ook het derde land btw-teruggaaf verleent aan belastingplichtigen die in de betrokken lidstaat gevestigd zijn (artikel 2, lid 2, van de dertiende btw-richtlijn));
- elke lidstaat kan van een belastingplichtige die in een derde land gevestigd is, eisen dat hij een fiscaal vertegenwoordiger aanwijst om btw-teruggaaf te krijgen (artikel 2, lid 3, van de dertiende btw-richtlijn).

²⁰ PB L 326 van 21.11.1986, blz. 40.

2.2. Advies aan belastingplichtigen in geval van een terugtrekking zonder terugtrekkingsakkoord²¹

a) Belastingplichtigen die in de EU27 gevestigd zijn en om teruggaaf bij het Verenigd Koninkrijk verzoeken:

Deze belastingplichtigen hebben recht op teruggaaf van het Verenigd Koninkrijk voor de periode tot en met de dag vóór de terugtrekkingsdatum (dat wil zeggen tot en met 29 maart 2019). Er heerst momenteel onzekerheid over de regeling die het Verenigd Koninkrijk in de toekomst zal toepassen voor de teruggaaf van btw aan belastingplichtigen die buiten het Verenigd Koninkrijk gevestigd zijn. Daarom doen belastingplichtigen die in een EU27-lidstaat gevestigd zijn, er goed aan om tot het Verenigd Koninkrijk gerichte verzoeken om teruggaaf al in te dienen terwijl dat land nog lid van de Unie is, mits aan de voorwaarden van de btw-richtlijn en Richtlijn 2008/9/EG is voldaan.

b) Belastingplichtigen die in het Verenigd Koninkrijk gevestigd zijn en om teruggaaf bij een EU27-lidstaat verzoeken:

Vanaf de terugtrekkingsdatum zullen tot een EU27-lidstaat gerichte verzoeken om teruggaaf van deze belastingplichtigen worden afgehandeld volgens de EU-procedureregels voor belastingplichtigen die buiten de EU gevestigd zijn (zie hoger).

Op de website van de Commissie over belastingen en douane-unie (https://ec.europa.eu/taxation_customs/index_en) is algemene informatie te vinden over de gevolgen van de mogelijke terugtrekking op het gebied van de btw. Die webpagina's zullen zo nodig worden geactualiseerd.

Europese Commissie
Directoraat-generaal Belastingen en Douane-unie

²¹ In het kader van de onderhandelingen over het terugtrekkingsakkoord tussen de EU en het Verenigd Koninkrijk probeert de EU met het Verenigd Koninkrijk tot een oplossing te komen om de teruggaaf van de btw te garanderen voor transacties die hebben plaatsgevonden vóór het einde van de overgangperiode, in situaties waarin het teruggaafverzoek door de belastingplichtige niet kon worden ingediend of door zijn lidstaat van vestiging niet kon worden doorgestuurd vóór het einde van de overgangperiode. Zie met name de laatste tekst van het ontwerp-terugtrekkingsakkoord waarover overeenstemming is bereikt op het niveau van de onderhandelaars, te vinden op: https://ec.europa.eu/commission/sites/beta-political/files/draft_agreement_coloured.pdf en de "gezamenlijke verklaring" van de onderhandelaars van de EU en van de regering van het Verenigd Koninkrijk, die op 19 juni 2018 is gepresenteerd (https://ec.europa.eu/commission/brexit-negotiations/negotiating-documents-article-50-negotiations-united-kingdom_en).